

**VALSTYBINĖ SAUGOMŲ TERITORIJŲ TARNYBOS PRIE APLINKOS
MINISTERIJOS**

**TEISĖS IR PERSONALO SKYRIAUS VYR. SPECIALISTĖ JŪRATĖS
MIKALČIENĖS ĮSTAIGOS VEIKLOS – PLANŲ IR PROGRAMŲ IR
PLANUOJAMOS ŪKINĖS VEIKLOS ĮGYVENDINIMO POVEIKIO ĮSTEIGTOMS
AR POTENCIALIOMS „NATURA 2000“ TERITORIJOMS REIŠMINGUMO
NUSTATYMAS ĮVERTINIMAS**

2020-09-14

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-10-08 nutarimu Nr. 1601 patvirtintu Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašu, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020-07-22 įsakymu Nr. D1-442 patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos ir jos valdymo sričiai priskirtų biudžetinių įstaigų, valstybės įmonių ir viešųjų įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimo ir motyvuotos išvados rengimo tvarka bei Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011-05-13 įsakymu Nr. 2-170 patvirtintomis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau VSTT) veiklos srityje – *planų ir programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymas*, įvertinimas.

Planų ir programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymas apima organizatoriaus (užsakovo) pateiktų planų ir programų dokumentų vertinimą ir poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo išvadų teikimą bei planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus (užsakovo) pateiktų dokumentų vertinimą ir poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo išvadų teikimą. Minėtos VSTT išvados organizatoriui (užsakovui) yra privalomos. VSTT planų ir programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo veiklos sritis priskirtina prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nes atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalimi nustatytą 5 kriterijų – teikia organizatoriui (užsakovui) privalomą išvadą.

Vertinimo metu analizuotas laikotarpis – nuo 2019-01-01 iki 2019-12-31. Šiuo laikotarpiu buvo parengtos 69 privalomos išvados dėl planų ir programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo (toliau – Privalomos išvados).

Atliekant veiklos vertinimą, buvo analizuoti Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas, Lietuvos Respublikos statybos įstatymas, Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967, Planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017-10-16 įsakymu Nr. D1-845, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017-10-31 įsakymu Nr. D1-885, Planų ir programų ir planuojamos ūkinės veiklos

įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006-05-22 įsakymu Nr. D1-255, Planų, programų ar planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo išvadų rengimo ir teikimo paslaugos aprašymas, patvirtintas VSTT direktoriaus 2016-03-18 parašu, VSTT Biologinės įvairovės skyriaus valstybės tarnautojų pareigybių aprašymai, patvirtinti VSTT direktoriaus 2018-12-13 įsakymu Nr. V-312, VSTT Biologinės įvairovės skyriaus darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių aprašymai, patvirtinti VSTT direktoriaus 2018-03-22 įsakymu Nr. V-92 bei VSTT Biologinės įvairovės skyriaus vedėjo pareigybės aprašymas, patvirtintas VSTT direktoriaus 2019-03-05 įsakymu Nr. V-26.

Atsitiktinės atrankos būdu procedūrine prasme buvo vertinti su 24 prašymų dėl planų ir programų arba planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo nagrinėjimu susiję VSTT dokumentai. Organizatoriai (užsakovai) į VSTT dėl Privalomos išvados gavimo su prašymais kreipėsi bendra tvarka, t. y. prašymus bei su jais susijusius dokumentus teikiant per įstaigos raštinę. VSTT direktoriaus pavedimu prašymai nagrinėjimui buvo perduoti VSTT Biologinės įvairovės skyriui. Šio skyriaus vedėjo pavedimu prašymus nagrinėjo ir Privalomų išvadų projektus rengė skirtingi specialistai. Privalomų išvadų projektus vertino ir juos vizavo minėto skyriaus vedėjas, o galutinį sprendimą dėl Privalomos išvados 21 atveju priėmė VSTT direktorius, o likusiais 3 atvejais – direktoriaus pavaduotoja.

Vertinimo metu procedūrinių įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimų nenustatyta. Prašymai dėl planų ir programų arba planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo teikti per VSTT raštinę, tokiu būdu eliminuojant tiesioginį suinteresuotų asmenų bendravimą su sprendimus priimančiais asmenimis. Pagal pareigybių aprašymus Biologinės įvairovės skyriuje prašymus dėl planų ir programų arba planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo nagrinėjo bei Privalomų išvadų projektus rengė trys specialistai. Jų pareigybių aprašymuose numatyta funkcija – teikti išvadas dėl planų ir programų bei planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo. Prašymų nagrinėjimo terminas nustatytas Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašu. VSTT veikla - planų ir programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymas (jos turinys, veiklą reglamentuojantys teisės aktai, atsakingi asmenys, asmenų kreipimosi į VSTT dėl Privalomų išvadų gavimo tvarka, privalomi pateikti dokumentai, prašymų nagrinėjimo terminas), buvo detalizuota VSTT direktoriaus patvirtintu Planų, programų ar planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo išvadų rengimo ir teikimo paslaugos aprašymu, kuris buvo paskelbtas VSTT internetinėje svetainėje.

Prieš priimant VSTT direktoriaus ar jo pavaduotojos sprendimą dėl Privalomos išvados, Privalomų išvadų projektus vertino bei juos vizavo Biologinės įvairovės skyriaus vedėjas, kurio pareigybei buvo priskirta nagrinėti, vertinti ir rengti išvadas teritorijų planavimo dokumentams, projektams, programoms, susijusiems su natūralių buveinių saugomų rūšių apsauga ir tvarkymu. Įrodymų, jog, vizuojant Privalomų išvadų projektus, prašymų dėl planų ir programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo nagrinėjimo, Privalomos išvados projekto rengimo metu tai atlikusių specialistų veiksmų kontrolė buvo fiktyvi, nenustatyta.

Vertinimo metu buvo nustatytas išorinis galimos korupcijos veiksnys. Nuo 2017-06-27, Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo pakeitimus, egzistuoja Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006-05-22 įsakymu Nr. D1-255 patvirtinto Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo aprašo kai kurių nuostatų neatitikimas minėtam ir kitiems įstatymams. Pavyzdžiui, minimame apraše ir jo pavadinime naudojamos sąvokos „potencialios „Natura 2000“ teritorijos“ Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nėra; ši sąvoka apraše apibrėžiama duodant nuorodą į Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 24 str. 2 d., tačiau šia teisės norma nustatytos saugomos teritorijos, kurioms taikomos tarptautinėse konvencijose ir sutartyse nustatyti reikalavimai; apraše nurodoma, jog jis tvirtinamas vadovaujantis šio įstatymo 7 str. 1 d. 3 p., tačiau pagal aktualią minimo įstatymo redakciją 7 str. 1 d. neturi punktų ir apibrėžia ne atsakingos institucijos (Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos) prievolę parengti aprašą, o atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo tikslą; apraše esančios kitos nuorodos į norminius teisės aktus yra pasenusios (nurodytos negaliojančios norminių teisės aktų redakcijos). Aprašas yra skirtas dideliame subjektų ratui (planų ar programų rengimo organizatoriams, planuojamos ūkinės veiklos organizatoriams (užsakovams), poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjams, statytojams (užsakovams), VSTT, valstybinių ir biosferos rezervatų, valstybinių parkų direktorijoms, vietos savivaldos institucijoms, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai, Aplinkos apsaugos agentūrai, Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos), todėl aprašo ir įstatymų neatitikimai sudaro prielaidas ypač įvairiam prašymų dėl planų ir programų arba planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo nagrinėjimo procedūrų interpretavimui, o tuo pačiu sudaro sąlygas ir galimai korupcijai.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlau kreiptis į Lietuvos Respublikos aplinkos ministeriją siūlant pakeisti aplinkos ministro 2006-05-22 įsakymu Nr. D1-255 patvirtintą Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo aprašą suderinant jį su susijusiais norminiais teisės aktais. Pažymėtina, jog su tokiu siūlymu bei parengtu minimo aprašo naujos redakcijos projektu VSTT 2017-09-29 raštu Nr. (4)-V3-1383(7.20) jau buvo pasikreipusi į Lietuvos Respublikos aplinkos ministeriją.

Teisės ir personalo skyriaus vyr. specialistė

Jūratė Mikalčienė